

Añaskitu

Abril de 1999 • Chunka phisqayua Nº 15

Suplemento del: Conosur Nawpaqman Nº 81

Añaskitu

Waliq AÑASKITU
wupa qillqayman
uywa kunay man ta
ay llyy man tawan ima

¿Kusa kani AÑASKITU
imawanta qillqa
rimuwraq?

Kay siqita, Raqaypampa
ichiqamanta chayachimunku.
Qampata ruywasqaykiri?

Gamber Molina A.

Qillqaykuna Cartas

Raqaypampa, 8 de marzo de 1999

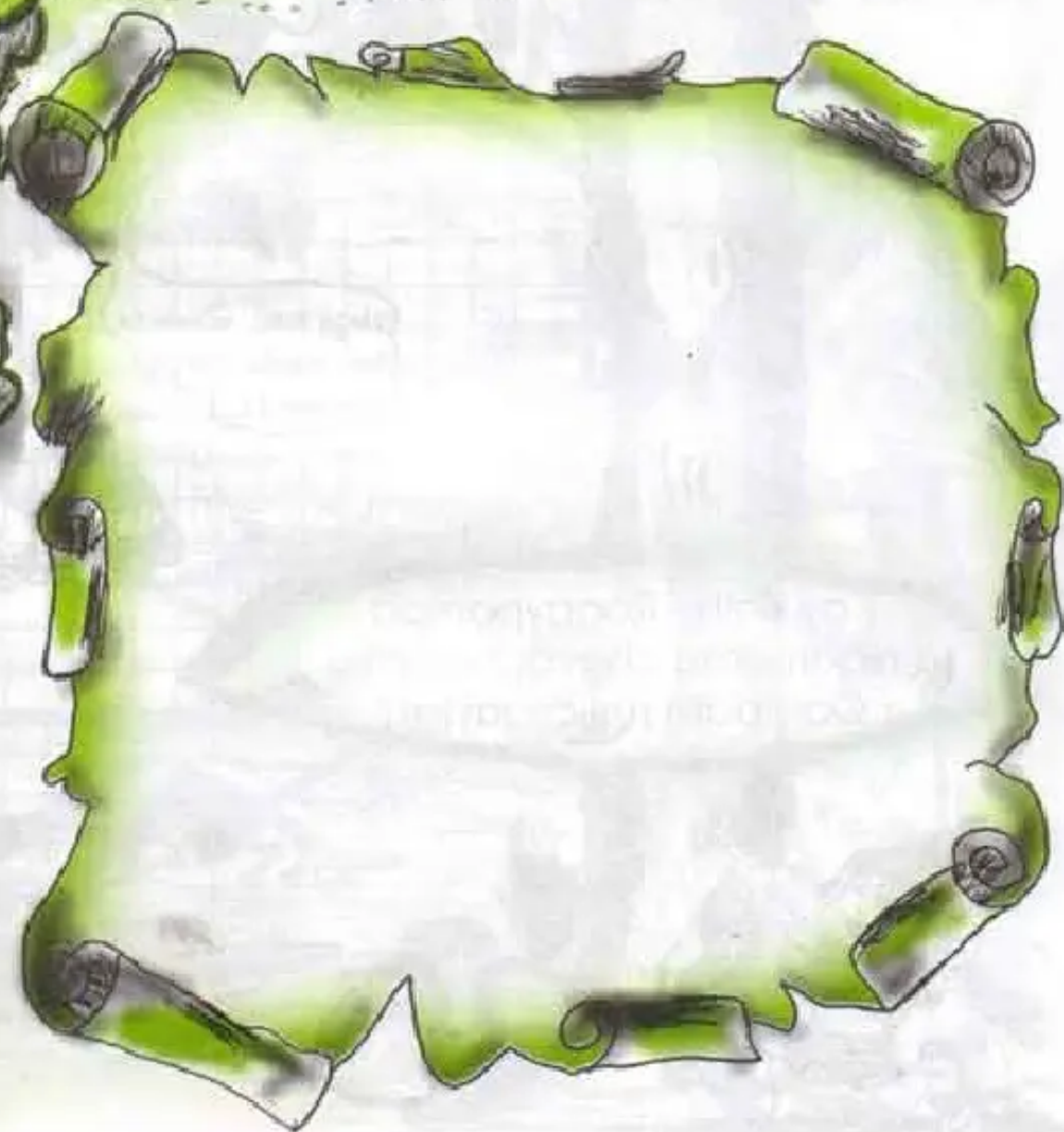
Raqaypanpamanta qillqamullankutaq:

Ciprian Caero,
Ramber Molina
Fillberto Arispe
Alejandrina Rodríguez
Adela Cabrera S.
Juana Flores Cara
Benita Meneces
Iriena Puyal
Martin Inturias Espinoza
Justo Caero
Victor Salazar
Nicomedes Yanki C.
Marcelina Saavedra
Alejandrina Cordero
Matilde Saavedra
Fructuoso Vallejos
Emeterio Salazar
Claudio Cordero
Pastor Alarcón J.
Valentin Albarracín
Macario Camacho
Lorenzo Molina A.
Antonio García
German Sandoval
Andia, Bertha P.
Jovita Albarracín
Cristina Saavedras
Julia Reyes Flores
Nicolás Ovando S.
Cirilo Rodríguez Rojas
Julio Arispe
Roberto Salazar
Faustino Caero S.
Raymundo Jimenez
Maxo Salazar A.
Alfredo Reyes
Cirilo Cabrera R.
Cirilo Albarracín
Martina Andia
Rufina Saavedra C.
Antonía Pardo S.
Marina Pardo.

Señores compañeros:
Alumnos de Ayopaya, Kuyupaya y Sanipaya
Presente.-

Uk jatun napaykuy kachun, tukuy núcleo Elizardo Perezpi yachakuqkunapaq. Nuqa napaykamuni escuela Kuyupayapi yachakuqkunata. Nuqa Agustín Flores Meneces, núcleo Raqaypanpamanta kani. Qankunap sutusituykichikta mana yuyayqunichu. Mañakamuykichik ahichpirichinawaykichikta. Nuqayku pusaq watapi, 1998 watapi, septiembre killapi, riqsiraykichik. Kuyupayapi, Sanipayapi ch'aqwarirqanchik. Jamunaykichikta suyamusayku. Qillqirimuwaqchik. Añaskitu nisqapi.

Faustino Agustín Flores Meneces

Jam Uywakunamanta

Nuestros animales

Juan de la Cruz Puyal I.

Mar 20, 1999

Nuqaga michini wakata. Wakataga michi k'atichik'ke

lumaman, lumapiqa tiyan

chagras chay chagras manta

jarkana manajark'atichik'qa

mikhukapunkuman chagrata

chayniqta jark'anchik

chay mantatag, chawpi

punchayta qhatiytukuman.

Qhatiyta wanga kuti chimuy-

ku lumaman, lumapiqa

watig mikhullankutaq.

Mikhuspa, mikhuspa wasari

muniku.

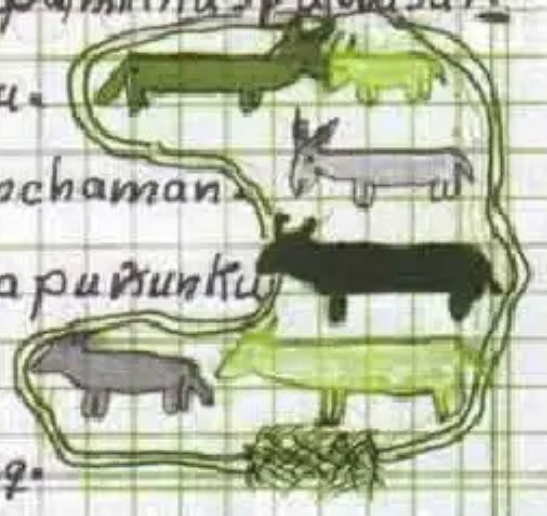

q'harqutapuyku waka ranchaman.

Kanchapi wisqayku. Ehisiga purunku

sutiyay kichariyku. Michiyku

lumapi, tandin wisqallakutaq.

Ima uywakunamantataq wawasman riqsirichiwaq?
Waq laqhipi qillqamuspa Añaskituman chayachimuy.

Willarisqayki Santiago Fiesta Raymimanta

Santiagupiga unajmantapachapuni
Ray raymitaga ruwasqasqanku.

Chay Santutag kumankama, sapa
25 de juliopi ruwayku.

Ñawpaqinta, dia 24 de juliota uk
chhalaku nisqata ruwayku.

Ray raymitatag manchay kusionga,
manchay p'ach'allisga suyariyku.

Raqaypampa 14 de Marzo Anaskitupag

Dutiy: Pedro Salazar Yamapag Santiago

Rusario Raymimanta Willarisqayki :

Rusario raymi comunidad, Pucarapi ruwakun. Sapa wata, septiembre killapi. Chayraykutaq kuraq runakuna, jinallataq wawakuna suyanku. Imaraykutaq wawakunta kay raymita suyankuri?. Wawakunapis participallankutaq capitánismanta, turkitusmanta. Manchayta phukllarinku. Chayrayku wawakuna kay raymita suyanku.

Kayta qillqarini Añaskitupag, Raqaypampa, 14 de marzo, 1999, Irineo Andia.

Imakunata capitanta,
turkituta ima
sutichanchik?
Qillqarimuy,
manachay siqirimuy

Jampi qhurakuna

Plantas medicinales

- Wawakuna, jampi qhuramanta, tukuyniqamanta qillqarimunku. Qampis jampikunamanta chayachimuy:
- Imawantaq pistita jampikunchik.
- Imaynatá jampita wakichina
- machkha unaypitaq sanuyanchik.

Juan Salazar Jampi qhurakuna

malbaga Uisamanaypag.

muqumuqucha'el pupaq.

muqumuq

Eucalistoqa, pistipaq kosa.

Rami qara, marapag kosa

Uasa manaypag kosa chakatia.

Chullpatulaga utayrapag kosa

Chullpa tula

Grupo antixitumanta qillqarimurqani

Juan Salazar Andia ^{5to} Eusebio Murga, 1.999 gamchik p'umchay

Ayllukunanchik

Nuestras comunidades

Muga willarisqaykichik

Lugar Sunchu Q'asamanta.

Kay Sunchu Q'asapiga mama ancha
kanchu rochakunapis, chantapis Chantapis
ayllu Sunchu Q'asapiga papa, sara, trigo
puqum. Kay ayllupiga waq puquykuna
ima Sunchu Q'asa ayllupiga Kinsa
chunka ayllus karwasakunku.
sapa ayllupiga phirqa, ruqta qanchik
ayma karwasakunku. Sapa ayllupiga
chantapis uywakunapis kallantaq, waklas,
wajras, Cabras, bueyes. ima kanku uy
wakunaga. Chay sipisi willaykunalla
wan a muga karwachakapuri.

Kayta willarisurqachik.

Zemón Cabrera Arevalo

marzo

8to Sursumanta, beta Raqaypampa. 1.999

Ayopaya chiqapi, Potosipi,
Tipapampa, Cazoria.... tukuy
wawakuna Mizque, Aiquile,
Tqora chiqamanta
laqllqamuychik!

Willarisqayki

Cuentos

Nombre: Miguel Caero Vallejos

Representante De CEFDA

9 de Mayo
Calle Domingo
de Ocho
4, 899

qhilla gasqa Añas Kitup
aq... tukuy wawakunapaq
uk kuynto (Willay):

Leonmanta uk atugmanta
chanta uk añaskitumantawan.
uk día, uk PUNCHAY momtepi
Leonwan atugwanqa.

Ja'pik churakusanku uywakunata,
wati gaspataq, suyasqanku.

Waykumutinkama yapispa.

Burrutaqa pichkuq pacha churakusqa
atugqa. Leontaq jarkaykuku

sga; atugqa wagarikusqa.

Jina llapi añaskuwan

kuskachakuytawan, wañuchipus
qankuchaymanta atugñataq
jarkaykukusqa burro wañusqa
mantaqa.

Nuqapis machu añaskuman waturimuspa willarisqayki.

Imasmarikuna

Adivinanzas

Iyigi
Horno
Juk'uta
Chumpo

Raqaypampa 14 de marzo, 1999 años.
 Yanapaq Pedro Sandoval,
 Imasmarikunamanta willaringa:
 Sulvi-sulvi punchitu, ch'utaqara munterita.
 Imapuni kanman.
 Imasmarimachus kanman. Chawata
 mikhuq, chayasaqataq aqun.
 P'unchay aycha achullisqa, tutantaq
 ch'usaq similla kanman.
 Uk ch'ankullita tukuy kulurta r'ikanman

Willaykuna

Cuentos

Wawakuna!!!!
 Sanipaya, Kuyupaya, Tukma,
 Molinero,..... Tukuy
 wawakuna... Maytaq
 apachimusqaykichik.....

Uk atuqmantawan, uk kundurmantawan

Atuqqa nisqa - Apuestaykuna.
 Kumpa mallkutaq nisqa - Burru wañusqata mikhusun nispa.
 Chiripa sut'iyasun.
 Mallkutaq nisqa - Cumpa atuq,sichus chiripi sut'iyanki
 chayqa, qan burruta mikhuyta qallarinki. Mana sut'iyanki
 chayqa nuqa qallarisaq.
 Tutantintaq chiripi sut'iyasqanku. Sut'iyaytaqa atuqqa
 wañupusqa. Mallkutaq kawsakusasqa.

Kayta chayachimun Pedro Sandoval, Yanapaq
 Raqaypampamanta.

